

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכרי"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com

דברי השירה

ויזבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ 'דברי שירי' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

עשי"ת - פרשת האזינו - יום כיפורים

חובת התשובה בעשי"ת

כותב הרמב"ם (בהלכות תשובה פרק ג' הלכה ג'), בכל שנה ושנה שוקלין עונות כל אחד ואחד מבאי העולם עם זכויותיו ביום טוב של ראש השנה, מי שנמצא צדיק נחתם לחיים, ומי שנמצא רשע נחתם למיתה והבינוני תולין אותו עד יום הכפורים אם עשה תשובה נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה.

שואל העמק ברכה, אם בן אדם הוא בינוני הרי מספיק שיעשה מצוה אחת וכך יהיה לו רוב זכויות ויהיה צדיק, אז למה כתוב שעליו לעשות תשובה?

תירץ רבי אהרן קוטלר זצ"ל, אם בן אדם יעשה מצוה בין ראש השנה ליום כיפור זה כבר לא יעזור לו כי מראש השנה ספירת המצוות והעבירות הולכות לחשבון עבור שנה הבאה, אז לכן העצה היחידה שעלינו לעשות בין ראש השנה ליום כיפור כדי לזכות בדין היא לעשות תשובה ובזה אנו עוקרים למפרע את החטאים של שנה שעברה ועי"ז משתנה החשבון וכך נזכה ליותר זכויות.

רבי יצחק בלאזר זצ"ל בספר כוכבי אור תירץ שמצוה אחת לא תעזור לו כי בימים אלו יש לנו חיוב של תשובה וזה חיוב יותר גדול מכל דבר אחר, ואם בן אדם אינו עושה תשובה זה מראה שהוא אינו מרגיש את המשפט, והחטא של 'אי עשיית תשובה' חמורה מכל ועלולה להכריע את הכף.

כתוב בילקוט (מעם לועז) משל שפעם נגנבו כל אוצרות של המלך, התברר ששלשה משרי המלך [שהיו גם ידידיו] הם עשו כן, סיפרו זאת למלך והוא הבין שהפסיד את אוצרותיו וגם את ידידיו, המלך התקשה להאמין שהם עשו את העלילה הזו, אמר המלך לעצמו שאם המשטרה תתפוס אותם ביחד עם הכסף אז יצטרך להאמין שהם הגנבים, לכן דרש מידידיו שמיד יזרקו את כל הכסף לפח, העיקר שהשוטרים לא יתפסו אותם, יוצא שהמלך היה מוכן לוותר על כספו וכל זה כדי לא להפסיד את הידידות שהיה לו עם שרים אלו. לבסוף המשטרה תפסה אותם והביאה אותם אל המלך, המלך ביקש שיבדקו כל מה שעליהם האם יש להם מאוצרות המלך, על שתיים מהם לא מצאו דבר ואילו השלישי היה לו מלא כסף וזהב מאוצרות המלך, אמר לו המלך "אתה פושע, נתתי לך עצה כדי להינצל, ולא עשית כך, מגיע לך עונש כבד".

הנמשל לזה שבעשרת ימי תשובה הקב"ה נותן לנו עצה, לעשות תשובה וכך יכפר לנו, אז אם אנו לא עושים תשובה חלילה... זה חמור עוד יותר מהעבירה עצמה.

בעשרת ימי תשובה זה הזמן לעשות חשבון הנפש מה צריך לתקן, ומה צריך להתחזק, ולעשות תשובה כדי לזכות בדין ביום הכיפורים.

אבינו מלכנו

אנו אומרים בעשרת ימי תשובה "אבינו מלכנו..."

שואלים, מה הסיבה שאומרים להקב"ה גם 'אבינו' וגם 'מלכנו', הרי זה שני תוארים שונים?

הפשט הוא שאבא מאוד רוצה לעזור כי הוא מאוד אוהב את בנו אבל לא תמיד יכול לעזור כי אין לו את היכולות לעזור, ומלך יכול לתת הכל אבל הרבה פעמים אינו רוצה, וזה מה שאנו מבקשים מהקב"ה "אתה הקב"ה שרוצה כמו אבא וגם אתה מלך שיכול הכל..."!

אנו אומרים בברכת ההודאה בשמונה עשרה 'הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך'.

דהיינו שהנהגת הקב"ה היא של רחמים ללא גבול.

לכאורה צריך להיות הפוך, 'הטוב כי לא תמו חסדיך והמרחם כי לא כלו רחמיך', למה אומרים טוב עם רחמים ורחום עם חסד?

ויש לתרץ, שישנם אנשים שרוצים לעזור ואינם יכולים לעזור, ישנם שיכולים ואינם רוצים, ואנו מבקשים מהקב"ה שהוא טוב שיכול לעזור והוא גם מרחם עלינו ויביא לנו מהחסדים שלו עלינו.

בשביל חינוך הבנים צריך דוגמא אישית

כתוב בפרשת האזינו (ל"ב - ה'), "שחת לו לא בניו מומם דור עקש ופתלתל".

יש אנשים שהם עצמם לא כל כך מדקדקים בתורה ובמצוות אבל עם הילדים שלהם הם מרגילים להקפיד על כל דבר ודבר, אבל יש להם טעות, כי עליהם לדעת שאם הם רוצים שהילדים יעשו כמו שהם עושים אז עליהם להיות דוגמא ולהראות שהם שומעים בקול אביהם שבשמים, אנחנו בנים של הקב"ה, אם אנחנו לא עושים מה שהקב"ה מבקש מאתנו, איך הבן יכול לשמוע לקול של אביו?!

וכתב בספר שער בת רבים, "שחת לר" כשהוא עצמו עושה רע, "לא", אין זה כלום אצלו, אבל "בניו", כשבניו עושים רע אז הוא אומר "מומם" שזה לא טוב, והתוצאה היא "דור עקש ופתלתל".

וממשיך הפסוק (שם ו') "ה לה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננך".

עלינו לדעת שהקב"ה הוא אבינו, ועלינו לשמוע בקולו, וכך גם הם ישמעו אותנו.

כח של מסירות נפש

כתוב בשולחן ערוך (או"ח סימן א' סעיף ח'), יאמר עם הקרבנות פסוק: ושחט אותו, על ירך המזבח צפונה לפני ה' (ויקרא, א' - ו"א). וכתב המושנ"ב (שם), דאיתא במדרש דכל מי שאומר פסוק זה הקדוש ברוך הוא זוכר עקידת יצחק.

מה הקשר לעקידת יצחק?

ויש לבאר שבתחילת הפרשה בקרבן עולה מן הבקר כתוב "ושחט את בן הבקר לפני ה'", איפה זה לפני ה'? רש"י כתב בעזרה. ולא כתוב שצריך בצפון. ואילו בפרשת צאן בפסוק ו"א כתוב "ואם מן הצאן קרבנו... ושחט אותו ... צפונה לפני ה'" כאן כן כתוב צפון.

שאלו התנא דבי אליהו, למה בעולת בקר לא כתוב צפון [אף שצריך צפון] ובעולת צאן התורה כותבת צפון?

ומתרץ שבא להזכיר זכות אילו של יצחק [שהוא ממין הצאן].

המהרי"ל דיסקין זצ"ל מעורר שצריך להבין מה הכוונה של תנא דבי אליהו שכותב להזכיר את אילו של יצחק ולמה לא כותב להזכיר עקידת יצחק?

ומתרץ שקרבנות מקריבים 'ליד' המזבח אבל בעקידת יצחק אברהם הניח את יצחק 'על' המזבח, ולמה? הרי בבית המקדש שחטו 'ליד' ולא 'על' המזבח? פעם שמעתי ליישב שכתוב בתוס' (זבחים דף נ"ח ע"א) שמעיקר הדין אפשר לשחוט על גבי המזבח ממש אבל אסור שמא הבהמות יעשו גללים, וא"כ כ"ז בבהמה אבל ביצחק לא שייך כך, ולכן אברהם העלהו על גבי המזבח.

עוד שמעתי ליישב שבבית המקדש הריצפה סמוכה למזבח היה גם קדוש ממילא היה אפשר להקריב גם ליד המזבח, מה שאין כן באברהם אבינו ליד המזבח לא היה קדושה לכן היה חייב להקריב על המזבח. [על זה העיר הגאון רבי דב שטרנבוך זצ"ל שכתוב שגם בזמן שהיה מותר להקריב בבהמות אז גם שחטו ליד הבמה ולא על הבמה, ושם לא היה קדושה, ולכן רצה לשחוט על המזבח דוקא שיהיה גם שחיטה במקום קדוש].

המהרי"ל דיסקין מתרץ שפעם המנהג היה שהקרבן היה נשחט על המזבח כמו שאברהם אבינו עשה עם יצחק. וכשה' אמר לאברהם אבינו לא לשחוט את יצחק הוא הביא את האיל, ולכאורה הוא היה צריך להוריד את יצחק ולהניח את האיל במקומו על המזבח, אבל אברהם אבינו חשב שאולי בסוף יהיה צווי לא לשחוט את האיל אלא לשחוט את יצחק, והוא רצה להיות מוכן, ולכן הוא לא הוריד את יצחק מהמזבח אלא הקריב את האיל בצפון ליד המזבח, ולכן מזכירים כל פעם את עקידת יצחק כי כל הענין של צפון ליד המזבח מגיע מכאן. ודווקא בצאן כי אברהם עשה זאת עם איל.

זה מלמד אותנו שכשבן אדם עושה מצוות וכן מה שמוטל עליו ולא מחפש פטורים זה מראה שהוא עושה את זה מתוך רצון אמיתי ולא מתוך שחייב לעשות זאת, כך גם בעבודת השם, אם האדם לא יחפש לפטור את עצמו זה סימן שהוא עובד את ה' בשמחה ובאהבה אלו.

מבואר בגמ' עבודה זרה (דף ג' ע"א), אמרו לפניו הגוים: רבוננו של עולם, תן לנו עתה את התורה מתחילה, ונעשנה. אמר להן הקדוש ברוך הוא: שוטים שבעולם, וכי יכולים אתם לבקש זאת? מי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת? וכבר עבר הזמן שבו האדם יכול להתכונן ולעשות מצוות. אלא אף על פי כן, כדי שלא תתרעמו, מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה... אלא, בכל זאת נתן להם הקב"ה הזדמנות, לפי שאין הקדוש ברוך הוא בא בעלילה עם בריותיו, ורוצה שירגישו שדינם נעשה בצדק. ושואלים: ומדוע קוראים לסוכה "מצוה קלה"? והתשובה היא: משום שאין בכך חסרון כיס, שאין צריך להוציא על כך כסף, אלא אפשר לבנות ממה שיש בידו. מיד כל אחד מן הגוים נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו, ומה עושה הקדוש ברוך הוא? מחמם עליהם את החמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד שיושב בסוכה, וכל כך חם לו עד שאינו יכול לסבול, מבעט בסוכתו ויוצא, שנאמר כאשר מתייצבים הגוים על ה': "ננתקה את מוסרותימו ונשלכיה ממנו עבתימו" (תהלים ב' - ג'). ושואלים: מפני מה מחמם עליהם חמה? והרי אמרת: אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונאי עם בריותיו! ומשיבים: אין זו עלילה סתם, משום שאצל ישראל גם כן פעמים שנמשכת להם תקופת תמוז עד חג הסוכות ויש להם צער לשבת בסוכה. ושואלים: והרי אמר רבא: מצטער פטור מן הסוכה, ואם כן, מן הדין אף ישראל אין צריכים לשבת בה! ומשיבים: אם אמנם שפטור מן הסוכה ויכול לצאת, לבעוט האם ישראל בועטים הם? מיד, הקדוש ברוך הוא יושב וצוחק עליהן, שנאמר בהמשך הדברים: "יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו" (תהלים ב' - ד').

כעין זה אמר מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמאן זצ"ל שהיסוד של ראש השנה הוא שאנחנו ממליכים את הקב"ה עלינו, נכון שכל יום אנו אומרים קריאת שמע ובוזא אנו מקבלים עול מלכות שמים, אבל להמליך את הקב"ה בראש השנה זה צריך להיות באהבה וברצון.

מבקשים חיים למען השם

אנו מבקשים "זכרנו לחיים... למענך...". דהיינו שמבקשים חיים אך ורק "למענך".

פעם שמעתי סיפור שקרה ברוסיה על אחד שקיבל מכתב שעליו להתגייס לצבא, האיש כתב מכתב ארוך לשר שיש לו אמא זקנה והיא אלמנה ואם ילך לצבא לא יהיה לאמא שלו מה לאכול וכו', כשהשר קיבל את המכתב התרשם וכתב לו פטור, לאחר זמן החליט השר לשלוח את אנשי המשמר לבדוק שהנתונים נכונים, כשהגיעו לכתובת ראו אשה זקנה ולא היה כלום בבית. אנשי המשמר שאלו לאשה האם יש לה פרנסה והיא ענתה בשלילה, שאלו אותה איך היא אוכלת והיא ענתה להם שהשכנים עושים עמה חסד ונותנים לה מה שנשאר להם, שאלו אותה האם יש לה בן, היא מיד אמרה "אל תשאלו אותי על הבן שלי, הוא זרק אותי מהבית, לא רוצה לדעת ממני, יש לו כסף ואינו רוצה ליתן לי אפילו פרוטה, אין לי קשר איתו כלל", כך נודע שהבן מנצל את המצב של אמא שלו כדי לקבל פטור מהצבא ומיד הלכו לחפש אותו.

מרן החפץ חיים זצ"ל היה אומר גם אנחנו אומרים להקב"ה שאנחנו רוצים "חיים... למענך" שיתן לנו חיים בשבילו, הקב"ה אומר "שומע, שנה שעברה גם ביקשת, נראה מה עשית כל השנה, אם ניצלנו את השנה לחיות חיים של תורה ומצוות, חיים של חסד, חיים להטיב עם אחרים, אז הקב"ה יראה שקיימנו "למענך", אבל אם חלילה אנחנו לא מנצלים את הכוחות שלנו "למענך" הקב"ה ישאל מה "למענך"? נתתי שנה ולא השתמשת כמו שצריך.

ה' יעזור שנקבל על עצמנו באמת לעשות רצון ה' ויתקבלו התפילות שלנו.

לעילוי נשמת הרבנית יסא בת ר' זאב דינר ע"ה
אשת חבר לראב"ד לונדון הגה"צ רבי יוסף צבי הלוי דינר זצוק"ל
נלב"ע ח' תשרי תשע"א
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת בעל החוט שני
מרן הגאון רבי שמריהו יוסף נסים בן רבי נחום מאיר קרליץ זצ"ל
נלב"ע כ"ג תשרי תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת נשמה טהורה הנערה רחל ע"ה בת יבדלחט"א הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
נלב"ע כ"ה טירושון תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת תרצה במברגר ע"ה בת הגה"צ רבי מאיר אפרים וינקלר זצ"ל
נלב"ע ח' תשרי תשע"ד
ת.נ.צ.ב.ה.